

Yhteenveto ”Työkaluja matkailuyrittäjän sopimustoimintaan”

Yhteenveto kattaa 28.2.2014 ja 31.12.2014 tehdyt kirjalliset esitykset.

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ry toteutti vuosina 2013-2015 EAKR-rahoitteen hankkeen Laadukasta sopimustoimintaa ja verkostoitumista Lapin matkailualalle (LaSoVe). Rahoittajana olivat Lapin liitto ja lappilaiset matkailuyrittäjät. Hankkeen tuloksena laadittiin kaksi esiselvitystä sopimustoiminnasta ohjeistuksineen ja esimerkkeineen.

Matkailualan yrittäjien sopimustoimintaa koskevan oikeudellisen hankkeen tavoitteena oli:

- 1) kartoittaa Lapin matkailualan sopimustoiminnan tila ja sen kehittämistarpeet, ja
- 2) luoda sopimusehtomalliesimerkkejä ja ohjeistusta yhteistyössä Lapin matkailuyrittäjien kanssa.

Hankkeen alussa tehtiin kirjallinen kysely Lapin matkailuyrittäjille. Koko hankkeen ajan yrittäjille on pidetty seminaareja ja työpajoja eri puolilla Lappia. Kyselytutkimuksen, seminaarien, työpajojen ja muiden yrittäjäkontaktien myötä sopimustoiminnan kehittämistarpeiden on havaittu kohdistuvan niihin asiakokonaisuuksiin, joita hankkeen yhteydessä tehdyissä kahdessa kirjallisessa selvityksessä on käsitelty.

Lapin matkailun yrittäjäkenttä on hyvin pirstaloitunut. Alalla toimii hyvin erikokoisia yrityksiä ja eritaustaisia yrittäjiä. Yrittäjien tarpeet ja valmiudet sopimustoiminnan suhteen ovat siksi myös hyvin erilaisia. Tämä on otettu huomioon kirjallisia selvityksiä tehtäessä.

Matkailualan yhä kansainvälistyessä suomalaisenkin yrittäjän on tärkeää tietää ainakin perusasiat ja suurimmat riskit vieraaseen lainsäädäntöön liittyen. Tämän vuoksi selvityksissä on käsitelty rajat ylittävissä sopimuksissa usein käytettyjä sopimusehtoja ja käytänteitä.

Oikeus ei ole koskaan stabiilissa olotilassa, vaan se kehittyy ja muuttuu päivittäin uusien ja muuttuvien lainsäädäntöjen sekä tuomioistuinten antamien uusien ennakkotapausten myötä. Tässä kehityksessä joudutaan ottamaan suomalaisen järjestelmän tuottaman tiedon lisäksi huomioon myös olennaiset tiedot EU- ja muiden maiden järjestelmistä. Tiedon päivittäminen on osa laadukasta yritystoimintaa.

Tehdyn selvityksen toimeksiannon sisältönä on ollut selvittää ns. business to business sopimustoimintaan liittyviä olennaisimpia kysymyksiä.

Selvitystä ei sovitusti ole tehty siten kattavaksi, että se sisältäisi esityksen kaikista niistä oikeudellisista aihealueista, jotka kuuluvat sopimustoiminnan piiriin ja tulevat huomioon otettaviksi sopimuksia tehtäessä. Tällaisia oikeudenaloja ovat esimerkiksi immateriaalioikeus, edustus- ja agenttilainsäädäntö, kilpailuoikeus, kuluttajansuojalainsäädäntö ja ympäristöoikeus. Nämä muodostavat itsessään jo niin laajan kokonaisuuden, että ne tulee käsitellä erillisenä selvityksenä. Toimeksianto ei ole myöskään kattanut useita yritystoiminnassa sopimusoikeuden lisäksi huomioon otettavia oikeudenaloja, kuten esim. yhtiöoikeus, vero-oikeus, työoikeus, vuokraoikeudet, kaavoitus- ja rakentamisoikeus.

Tavoitteena on ollut saada yrittäjät minimissään tiedostamaan sopimustoiminnan perusasiat ja sopimustoimintaan liittyvät riskitekijät. Sopimukseen ei saisi jäädä ”tunnistamattomia” vastuita ja riskitekijöitä – yrittäjän ”hälytyskellojen on soitava tietyissä kohdin”. Toisaalta niille yrittäjille, jotka haluavat itse panostaa enemmän sopimustoimintansa kehittämiseen selvitykset antavat hyvän perustan asioiden syvällisemmällekin oppimiselle ja tiedon hankkimiselle.

Dokumentaation merkitystä yritystoiminnassa ei ole syytä vähätellä, vaan päinvastoin. Dokumentaation (muunkin kuin sopimustoimintaan liittyvän) ei ole todettu olevan kovinkaan hyvällä tasolla elinkeinon piirissä. Hankkeen myötä yrittäjille on pyritty korostamaan hyvän dokumentaation merkitystä laadukkaalle yritystoiminnalle. Oikeudelliseen ympäristöön sovellettuna hyvä dokumentaatio edesauttaa olennaisesti asioiden selvittämistä ja vastuun kohdentamista myöhemmin nousevissa mahdollisissa riita- tai epäselvyytilanteissa.

Ensimmäinen 28.2.2014 selvitys kattaa perusselvityksen sopimuksen valmisteluvaiheesta sopimuksen tekemiseen. Selvityksessä on lisäksi käsitelty mm. erilaisia sopimustyyppejä, sopimusrikkomusta ja reklamaatiota, sopimuksen tulkintaa erimielisyystilanteessa, force majeure – ehtoa, eräitä common law - oikeusjärjestelmän mukanaan tuomia sopimusehtoja sekä lainvalintaa ja riidanratkaisua.

Toisessa 31.12.2014 selvityksessä on edellä mainittujen aiheiden käsittelyä syvennetty ja lisäksi käsitelty eräitä muita kysymyksiä sekä esitetty sopimusehtoesimerkkejä niihin liittyvine ohjeistuksineen. Toisessa selvityksessä on esitetty myös tärkeimpiä näkökohtia Englannin sopimus- ja vahingonkorvausoikeudesta. Selvitys sisältää myös esimerkin sopimusrungosta ohjeistuksineen.

Kukin sopimus tehdään aina tietyssä yksittäisessä toimintaympäristössä ja yksittäisten osapuolien välillä käydyn kommunikaation perusteella. Tämän

vuoksi jokainen sopimus on oma itsenäinen oikeudellinen kokonaisuus ja kutakin sopimusta tulkitaan sen sisällön lisäksi siihen liittyvien tosiseikkojen ja siihen liittyvän toimintaympäristön perusteella. Tämän vuoksi jokaisen toimijan tulee tunnistaa omalle toiminnalleen ja sopimuksilleen tärkeät asiat ja rakentaa sopimus niihin keskittyen.